

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 38/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditsa a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA BEDNÁŘOVÁ HODOŇOVÁ SENKOVÁ, Mariánske námestie 31, Žilina, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 7Csp/41/2018 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7C/20/2018) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 7Csp/41/2018 (pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7C/20/2018) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. 7Csp/41/2018 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **2 500 eur**, ktoré **je** mu Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **713,96 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7Csp/41/2018, pôvodne vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7C/20/2018.

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 7. septembra 2018 na okresnom súde žalobu o zaplatenie sumy 12 610,72 eur s príslušenstvom z titulu náhrady za stratu na zárobku počas invalidity podľa § 447 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 30. novembra 2019, a to proti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“). Sťažovateľ skutkovo žalobu vymedzil tak, že v dôsledku udalosti dopravnej nehody 7. septembra 2013 a následnej práceneschopnosti od 7. septembra 2013 do 5. septembra 2014 (pričom od 6. septembra 2014 je poberateľom čiastočného invalidného dôchodku s mierou poklesu vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 60 %) „*má v dôsledku pracovného úrazu viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca, nemá nárok na úrazový príplatok, na rehabilitačné alebo rekvalifikačné*“, a preto „*spĺňa zákonom stanovené podmienky na vyplácanie úrazovej renty*“. Žalovaná oproti sťažovateľom uplatnenému nároku namietala jeho povinnosťou, a to aj napriek už priznanej miere poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 60 %, preukázania príčinnej súvislosti medzi vznikom úrazu pri dopravnej nehode a priznaným znížením schopnosti vykonávať doterajšiu zárobkovú činnosť.

3. V konaní vo veci samej okresný súd uznesením sp. zn. 7C/20/2018 z 22. októbra 2018 konanie o žalobe zastavil z dôvodu, že dospel k záveru, že vo veciach sociálneho poistenia vrátane nároku na úrazovú rentu ako dávku sociálneho poistenia má právomoc konať podľa § 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) Sociálna poisťovňa, a preto konanie podľa § 9 CSP zastavil. Krajský súd v Bratislave uznesením sp. zn. 2Co/18/2019 zo 14. apríla 2020 uznesenie okresného súdu sp. zn. 7C/20/2018 z 22. októbra 2018 zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Podľa sťažovateľa do času podanej ústavnej sťažnosti 10. januára 2024 nie je napadnuté konanie, ktoré je v súčasnom období vedené pred mestským súdom, právoplatne skončené, vo veci samej súd dosiaľ nenariadil termín pojednávania a posledným úkonom vo veci samej bolo zaslanie repliky sťažovateľa k vyjadreniu žalovanej k podanej žalobe podaním z 5. januára 2021. V nadväznosti na to sťažovateľ konštatoval, že v napadnutom konaní mu nebola poskytnutá „*účinná a rýchla ochrana jeho práv*“.

5. Sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Právo [REDAKOVANÉ] na prejednanie veci bez zbytočných prietahov podľa článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa článku 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn.: 7Csp/41/2018 porušené bolo.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 9 500,- EUR,

3. Mestský súd Bratislava IV je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania vo výške 713,96 EUR...“

6. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 38/2024-10 z 24. januára 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie mestského súdu

7. Mestský súd konštatoval, že skoršiemu prejednávaniu veci bránila zaťaženosť príslušného súdneho oddelenia, v rámci ktorej boli uprednostnené veci, v ktorých už boli nariadené termíny pojednávania alebo už boli expedované termíny pojednávania, pričom v predmetnej veci bude postup upravený tak, aby došlo v čo najkratšom časovom úseku k jej riadnemu prejednávaniu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7Csp/41/2018 (pôvodne vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 7C/20/2018) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

9. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 34/2020, IV. ÚS 77/2020, IV. ÚS 251/2021, III. ÚS 233/2022, III. ÚS 661/2022). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

11. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020).

12. Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

13. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietáhov vyplýva z Civilného sporového poriadku a je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

14. Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09). Teda zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011, IV. ÚS 103/2023, IV. ÚS 205/2023).

15. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje významné ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov alebo ich riadneho postupu. Z uvedenej fakticity musí preto následne vyplývať,

že dôsledkom popísaného zásahu orgánu verejnej moci (jeho pasivity) nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, IV. ÚS 64/2020). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníkov (Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00).

17. Napokon aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo svojich rozhodnutiach (H. proti Francúzsku z 24. 10. 1989, Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994 a Scordino proti Taliansku č. 1 z 29. 3. 2006) viackrát vyzdvihol dôležitosť správy súdnictva bez prietahov, ktoré môžu ohroziť jeho účinnosť a dôveryhodnosť.

III.2. Posúdenie veci:

18. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, IV. ÚS 64/2020).

19. Pokiaľ ide o zložitosť prípadu, môžeme hovoriť o skutkovej alebo právnej zložitosti. Môže ísť napríklad o vec, v ktorej vystupuje viacero strán (H. proti Spojenému kráľovstvu z 8. 7. 1987) alebo v ktorej je potrebné zabezpečiť rôzne dôkazy [Humen proti Poľsku (Veľká komora) z 15. 10. 1999]. Zložitosť prípadu môže taktiež súvisieť s prítomnosťou medzinárodného prvku (Neumeister proti Rakúsku z 27. 6. 1968).

20. Predmet napadnutého konania mestského súdu patrí do štandardnej agendy všeobecných súdov a ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, pre ktoré by bolo možné napadnuté konanie klasifikovať po skutkovej alebo právnej stránke ako zložité.

21. V rámci hodnotenia druhého kritéria, a to správania účastníka konania, ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by mali akýkoľvek vplyv na dĺžku konania.

22. Posledným skúmaným kritériom je postup mestského súdu/okresného súdu v napadnutom konaní.

23. Z obsahu súdneho spisu ústavný súd zistil, že napadnuté konanie začalo pred okresným súdom dorúčením žaloby 7. septembra 2018.

24. Okresný súd uznesením č. k. 7C/20/2018-78 z 22. októbra 2018 konanie vo veci zastavil z dôvodu, že samotný sťažovateľ ako žalobca svoj nárok uplatnený v napadnutom konaní výslovne špecifikoval ako úrazovú rentu podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Podľa okresného súdu je úrazová renta dávkou úrazového poistenia, ktorá sa poskytuje oprávnenej osobe pri splnení podmienok

ustanovených zákonom o sociálnom poistení, a to v tzv. dávkovom konaní, ktoré je podľa zákona o sociálnom poistení oprávnená uskutočniť iba príslušná zložka Sociálnej poisťovne, konkrétne jej ústredie. S ohľadom na tento záver okresný súd v uznesení č. k. 7C/20/2018-78 z 22. októbra 2018 uzavrel, že „... vo veciach sociálneho poistenia, vrátane nároku na úrazovú rentu ako dávku sociálneho poistenia, je oprávnená podľa § 3 C.s.p. v spojení s § 172 ods. 2 zákona o sociálnom poistení konať iba Sociálna poisťovňa, súd na rozhodnutie o tomto nároku nemá právomoc rozhodovať. Pretože rozhodovanie o uplatnenom nároku nepatrí do právomoci súdu, súd konanie podľa § 9 C.s.p. zastavil.“.

25. Naproti tomu krajský súd uznesením č. k. 2Co/18/2019-113 zo 14. apríla 2020 uznesenie okresného súdu č. k. 7C/20/2018-78 z 22. októbra 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Krajský súd po posúdení právnej stránky veci dospel k záveru, že „Z popisu skutkových okolností danej veci vrátane žalobného petitu vyplýva záver, že žalobca si uplatňuje nárok zo škody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, ktoré bolo povinne zmluvne poistené u žalovaného. Predmetný nárok má právny základ v zákone č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a v Občianskom zákonníku. Podľa § 477 OZ sa náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti poškodeného alebo invalidite posúdi a suma tejto náhrady sa určí rovnako ako suma úrazovej renty podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení.“. Po zhodnotení obsahu sťažovateľom podaného žalobného návrhu a jeho príloh krajský súd oproti právnemu názoru okresného súdu konštatoval, že pre posúdenie právomoci všeobecného súdu v danej veci nie je východiskovou skutočnosťou to, ako samotný sťažovateľ svoj nárok definuje, ale „popis rozhodujúcich skutočností pre priznanie žalovaného nároku, teda obsah právneho vzťahu, ktorý v danej veci predstavuje konkrétne vzájomné oprávnenia a povinnosti subjektov z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Samotná skutočnosť, že právna úprava žalobcom uplatneného nároku odkazuje na určenie, ktoré zodpovedá určaniu sumy úrazovej renty podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (§ 447 OZ), ako aj to, že žalobca v žalobe svoj nárok, respektíve jeho výpočet v zmysle označeného predpisu popisuje, nie je pre rozhodnutie o právomoci súdu určujúca.“.

26. V rámci napadnutého konania predstavovalo odvolacie konanie časový úsek od 22. októbra 2018, keď okresný súd vo veci rozhodol (uznesenie okresného súdu č. k. 7C/20/2018-78 z 22. októbra 2018), do 4. mája 2020, keď bol súdny spis spolu s uznesením krajského súdu č. k. 2Co/18/2019-113 zo 14. apríla 2020 vrátený okresnému súdu na ďalšie konanie. Vzhľadom na názorový exces okresného súdu pri posúdení sťažovateľom uplatneného žalobného nároku (pozri bod 25) hodnotí ústavný súd predmetný časový úsek napadnutého konania ako jeho neefektívny postup (bod 14), a teda ako prieťah v trvaní 1 roka a 6 mesiacov.

27. V čase po 4. máji 2020 okresný súd v napadnutom konaní vykonával len úkony podľa § 167 CSP, a to 14. júla 2020 vyzval žalovanú na vyjadrenie k podanej žalobe, k čomu došlo písomným podaním doručeným okresnému súdu 17. augusta 2020, ktoré bolo zaslané sťažovateľovi na repliku 26. novembra 2020 a tá bola okresnému súdu doručená 7. januára 2021. Následne okresný súd zasiela repliku sťažovateľa 11. novembra 2021 na dupliku žalovanej vrátane predvolania strán sporu na pojednávanie nariadené na 9. máj 2022. Nariadený termín pojednávania sa neuskutočnil z dôvodu prerozdelenia súdneho spisu inému zákonnému sudcovi. Posledným úkonom vo veci samej bolo predvolanie strán sporu na pojednávanie nariadené na 21. marec 2024 (predvolanie

realizované 9. februára 2024). Z uvedeného prehľadu úkonov je zrejmé, že okresný súd v časovom úseku od 4. mája 2020 do 10. januára 2024 vykonal v napadnutom konaní len tri úkony podľa § 167 CSP, a to 14. júla 2020 vyzval žalovanú na vyjadrenie k podanej žalobe, 26. novembra 2020 vyzval sťažovateľa na repliku k vyjadreniu žalovanej k podanej žalobe a 11. novembra 2021 vyzval žalovanú na dupliku a predvolal strany konania na termín pojednávania nariadený na 9. máj 2022, ktorý sa však neuskutočnil. Za časové obdobie 2 rokov a 7 mesiacov tak okresný súd vykonal vo veci samej len tri procesné úkony, čo ústavný súd hodnotí optikou vlastnej rozhodovacej praxe tak, že ak nečinnosť súdu charakterizuje konanie ako celok, nemá význam hodnotiť sporadické úkony súdu (II. ÚS 200/05, I. ÚS 398/08, IV. ÚS 60/09, I. ÚS 76/09, I. ÚS 289/2010, IV. ÚS 407/2023). Vzhľadom na uvedené ústavný súd hodnotí posudzovaný časový úsek napadnutého konania od 4. mája 2020 do 10. januára 2024 ako prietah v trvaní 3 rokov a 7 mesiacov.

28. Celkovo tak v dôsledku neefektívnej činnosti (body 25 a 26) a nečinnosti (resp. len sporadickej procesnej aktivity, bod 27) hodnotí ústavný súd ako prietahové celé napadnuté konanie od jeho začiatku 7. septembra 2018 do času podania ústavnej sťažnosti 10. januára 2024, čo zodpovedá dobe v trvaní 5 rokov a 3 mesiacov. V dôsledku tohto záveru tak postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

29. V závere svojej argumentácie aj v kontexte zákonným sudcom konštatovanej preťažnosti ústavnému súdu napriek pochopeniu organizačných a personálnych ťažkostí neostáva v kontexte rozhodovacej praxe EŠLP i tradičnej vlastnej rozhodovacej praxe iné než konštatovať, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným prietahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03 I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, IV. ÚS 66/2023). Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64). Taktiež opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa musí s vecou oboznámiť, štát nezbavujú jeho povinností týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (Lechner a Hess proti Rakúsku z 23. 4. 1987). Opakované pridelovanie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie teda nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu všeobecného súdu, pričom táto aktivita je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností – napr. personálne zmeny na súde, práceneschopnosť zákonného sudcu a pod. (II. ÚS 444/2014). V konečnom dôsledku nerešpektovanie požiadavky na prejednanie záležitosti v primeranej lehote (resp. požiadavky na konanie bez zbytočných prietahov) sa môže negatívnym spôsobom prejavovať na dôveryhodnosti justície ako takej (Katte Klitsche de la Grange proti Taliansku z 27. 10. 1994, bod 61).

30. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou,

vo veci konal. Vzhľadom na to, že mestský súd vo veci do dňa vydania tohto nálezu nerozhodol, ústavný súd mu prikázal v konaní vedenom pod sp. zn. 7Csp/41/2018 konať bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

31. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

32. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

33. Sťažovateľ požiadal o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 9 500 eur z dôvodu prietáhov mestského súdu v napadnutom konaní.

34. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).

35. Ústavný súd s prihliadnutím na skôr identifikovanú dobu prietáhov a svoju vlastnú rozhodovaciu prax (I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, IV. ÚS 103/2023) priznal sťažovateľovi sumu primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 2 500 eur (bod 3 výroku nálezu).

36. Pri posudzovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadnil aj judikatúru ESLP (Scordino a ďalší proti Taliansku z 27. 3. 2003, sťažnosť č. 36813/97 oddiel I, Horváthová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 74456/01, Palgutová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 9818/02, Švalík proti Slovenskej republike z 15. 2. 2005, sťažnosť č. 51545/99).

37. Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 9 500 eur. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 2 500 eur, vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľa nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

38. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal náhradu trov konania.

39. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

40. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

41. Ústavný súd priznal sťažovateľovi trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024, a to prevzatie a príprava zastupovania, písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľovi náhrada trov konania vo výške 686,5 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 27,46 eur, spolu tak suma 713,96 eur (bod 4 výroku nálezu).

42. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

43. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. marca 2024

Libor Duľa
predseda senátu